

Hattem voelt nog altijd middeleeuws

TOEN IN DE MIDDELEEUWEN HET WESTEN VAN NEDERLAND NOG UIT KLEINE DORPJES BESTOND, FLOREERDEN DE HOLLANDSE HANZESTEDEN. IN DE STEDEN VIND JE TAL VAN INDRUKWEKKENDE SOUVENIRS UIT DEZE GLORIETIJD. REDACTEUR SANDER COX VERVOLGT DE HANZESTEDENTOUR IN HET PITTORESKE HATTEM.

Kunst. Meestal heb ik er geen geduld voor en loop ik er letterlijk aan voorbij. In Hattem - een stadje met nog geen twaalfduizend inwoners - ontkom ik er niet aan. Het Gelderse stadje is zo schilderachtig dat bekende kunstschilders er begin vorige eeuw op inspiratietour gingen. Als gids Bertus van 't Holt voorstelt om het Anton Pieck en Voerman Museum binnen te lopen, besluit ik mijn vooroordelen aan de kant te schuiven. Het valt in eerste instantie niet echt mee om me te concentreren. Het is al half september maar het kwik is tropisch. Niet echt weer om binnen te zijn. Ik begin bij de schilderijen van Jan Voerman junior en senior. Bij de eerste Voerman senior ben ik meteen om. Zijn landschapschilderijen zijn zo realistisch en bomvol details dat ik minutenlang sta te staren.

WAT ZIJN HANZESTEDEN?

Middeleeuwse steden die aangesloten waren bij het Hanzeverbond. Ontstaan uit een samenwerking van een aantal Noord-Duitse kooplieden. In de middeleeuwen waren maar liefst 200 steden aangesloten bij het Hanzeverbond. Het beschermen van de, aangesloten handelslieden en het uitbreiden van de handel waren de voornaamste doelen. Rijkdom was het gevolg. Wat hebben wij daar nou aan? Je vindt in deze steden souvenirs van deze glorieus tijd, zoals sierlijke koopmanshuizen, indrukwekkende stadsmuren en indrukwekkende handelskantoren.

NUTTIGE ADRESSEN

- Voerman Museum en Anton Pieck Museum
Achterstraat 46-48
Voor openingstijden zie voermanmuseumhattem.nl en antonpieckmuseum.nl
- Rond Uit Hattem
Kerkhofstraat 2
Onder andere rondleidingen met gids
Voor openingstijden zie ronduihattem.nl
- Pand der Liefde
Adelaarshoek 3

INFO

hanzesteden.info

ACSI **CAMPINGS** Hattem

Molecaten Park Landgoed Molecaten CC ID

Koeweg 1 • 8051 PM Hattem • 038-4447044 • landgoedmolecaten@molecaten.nl • N 52°27'59" E 6°3'26" • Open van 25/03 t/m 30/09 • Aantal toerplaatsen: 41 (100 m²) • De camping bevindt zich in een bosrijke omgeving en toch dicht bij Hattem.

NKC **CAMPERPLAATSEN** Hattem

Camperplaats Hattem

IJsseldelta Marina Hattem • Geldersedijk 20 • 06-54946078 • N 52°28'37", E 6°4'10" • Open van 01/01 t/m 31/12 • Aantal camperplaatsen: 22 • NKC Sitecode: 11796 • Verwarmd sanitair in de winter, centrum Hattem op 200 meter. In de winter bij aankomst na 18.00 uur graag vooraf bellen. Max. verblijfsduur: 72 uur.

DE WET VAN HATTEM

Dat bekende kunstschilders als Anton Pieck en Jan Voerman zich in hun sas voelden in Hattem is niet gek als je door de smalle straatjes loopt. De jaartallen die je tegenkomt op de knusse huizen beginnen bijna allemaal met een 16. Hattem was een arme Hanzestad. Tot de opkomst van de steenbakindustrie aan het begin van de vijftiende eeuw moesten de Hattemers het vooral hebben van veeteelt. Omdat het stadje aan de IJssel geen grote inkomstenbronnen had, was nieuwbouw meestal geen optie. Dat is eeuwen later nog steeds terug te zien. Het zuinige bouwbeleid was zo typerend voor Hattem dat schrijver en historicus Geert Mak in 2007 de Wet van Hattem introduceerde. De historicus publiceerde in dat jaar een bundel essays waarin hij stelt dat welvaart een groter probleem vormt voor het behoud van monumenten dan armoede. Het resultaat van die armoedevariant vat Geert Mak samen als de Wet van Hattem. Door de armoede waren inwoners gedwongen hun stadsboederijen en woningen goed te onderhouden en dus niet te bouwen. Achteraf mogen de Hattemers hier maar wat blij mee zijn. Het geeft het stadje een schattige uitstraling. Alsof je in een openluchtmuseum bent beland. Van die eeuwenoude gebouwen springt het zogenaamde Pand der Liefde uit 1626 er voor mij het meeste uit. Het huis heeft een wel heel grote erker aan de voorkant. Dit overdekte balkon zou als een soort ivoren toren gediend hebben. Vanuit hier kon de burgemeester mooi in de gaten houden wat er zich allemaal afspeelde op de Markt.

GEMEENTEHUIS

Zelfs in het gemeentehuis ga je terug in de tijd. In sommige andere gemeentes zouden ze een nieuw onderkomen bouwen, maar dat is niet in lijn met de Wet van Hattem. Toen het stadhuis uit 1533 in 1979 toe was aan een nieuwe opknappbeurt, koos het gemeentebestuur niet voor nieuwbouw. Tot en met 2002 zijn zeven aansluitende panden bij het eeuwenoude stadhuis betrokken. Zo is er een knus gemeentehuis ontstaan met twee nostalgische binnenpleintjes. Een passende uitsmijter voor een dagje Hattem. ■

De Markt met op de achtergrond het stadhuis (links). Vanaf de Dijkpoort werd in de middeleeuwen de vijand in de gaten gehouden (rechtsonder)

